HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ונראין קרסין בגולאות. מילתא אחריתי היא שתי מחברות היו הייריעות כל אחת ואחת ה' יריעות תפורות זו עם זו במקום על פני כל אורכן ובאמצע היה מחבר בקרסים מחברת עם מחברת שהיו גולאות בשפה חיצונה של כל מחברת באמצע המשכן אלו כנגד אלו כדכתיב מקצילות הגולאות וגו' (שמות כו): **נשא לבן.** יתירות חכמה משמע: **בין עגלה לעגלה.** שבגלה ה' אמות כנגד אורך העגלה: **ומה לי.** אורך העגלה ה' אמות: **בארבע ופלגא סגי.** שאם מסדרן על רחבן אינו מסדר על ה' אמות יותר מג' והרי בארבע ומחצה יכול לסדרן ואי מסדרן בחוזן יותר מד' לא יסדר מפני הפסקת מקום הבריחים שבאמצע הסדרים וכפלגא אמה נמי תסגי ליה: **דלא לידחקו.** אם בא לסדרן על רחבן: **לדי עגלה.** שבין דפנות לאופנים ועובי הדופן ועובי האופן: **כמלא רחב עגלה.** שני הגלדים כמלא רחב חללה דהיינו אמה ורביע לכל צד: **ומה לי.** רחבה תרתי ופלגא אם מפני שאם יצטרך להוסיף מן הקרסים לאותה יכנים: **באמתא ופלגא סגי.** ויסכימם בה על אודן: **כי היכי דלא לידחו קרסים.** שלא יהיו הקרסים המוטלים לאורכן על דופנותיה לרחבה מדלין ונוטין לכאן ולכאן שאם מושבות הקרסים קצר מתוך שהן ארוכות ויוצאות לחוץ הרבה יכבד אחד מן הראשין כשהן מדלין בהליכתן ויפלו: **חמיסרי טויין.** שתי העגלות שהולכות זו בצד זו רחב כל אחת ה' אמות הרי י' וה' אמות ריוח שבין עגלה לעגלה הרי ט"ו. ואם תאמר יותר מעשרים הן שהרי הקרסים אורכן י' אמות והן מוטלות על גבי דופני עגלה לרחבה נמצא אורך הקרסים הרי כ' אמה נגד מה שצריך למשוך קרסי כל עגלה ועגלה לגד המיתון של עגלה שלא יגיעו ראשי הקרסים זו בזו ומעכבין את הילוך העגלות אין זה תשובה שהקרסים למעלה מעשרה הן שהעגלה גבוה י' ונגיע רה"ר לית לן למיחשב אלא מקום העגלות וריוח שביניהן שהוא למטה מי' דכל למעלה מי' לאו רה"ר היא הלכך לא חשיב ליה: **אמתא יתירתא הואי.** עוד צריך להיות ברחב הדרך עודף אמה שאמתן חצי אמה לכאן וחצי אמה לכאן לשני צדדין המיצוות של ב' עגלות: **דקאי בן לוי דאי משסלפי.** זו מזו ליפול לתוך אויר שביניהם: **הוא נקיט לה.** נכנס לבין האויר אמה שביניהם ועומד בחצי אמה שם בין העגלה לגדדין ומתקן את הסדר זו על זו שלא תפול העליונה וכל הדרך הוא מהלך אחורי העגלה וכשרואה אותן משתלפות אל תוך האויר רץ לתוך (א) בליטת הקרסים שבגדדין עד שמגיע לאמת האויר שביניהם ודוחק עצמו לעמוד בחצי אמה עד שיחזיר הנשלפת למקומה ועל סדרה: **מתני' חוליים הכור.** הכור נותנין סביבותיו להקיף כמין חומה כמו שאנו נותנין היקף עצים או אבן סביב פי הכור: **גמ' למה לי למתני חוליים הכור והסלע.** פשיטא לן דסלע נקט לענין גובהה וכור לענין עומק שנוטל מתוכו ומוציא לרשות הרבים דאי לענין גובהה כגון למוריד מחוליא למטה וכגון דרחבה ארבעה למה לי למיתניא כלל הא תנא ליה סלע אלא ודאי למוליא מתוך אוגני בור נקט לה וכיון דהכי הוא חוליא למה לי ליתני הכור לעומק והסלע לגובה: **מלטרפין לעשרה.** לשויה הכור רה"י ואם חוליא מתוך אוגן חוליא חייב:

מחיצה

שתי גזוזטראות כו'. מייתי שפתוח למטה בשוה דבר ואין גדייס בוקעים מתחיסם או שיש מחיצות למעלה מן הגוזטרא דתו לא חיישינן לנקיעת גדייס וכן עגלות היו רה"י אע"פ שמתחיסם רה"ר לפי שיש מגוף העגלה עד למעלה מן הקרסים הרבה יותר מעשרה: **בין עגלה לעגלה כמלא אורך עגלה.** לסימנא בעלמא נקטיה ואגב אורחא קמ"ל דאורך עגלה ממש אמות: **כי היכי דלא לידחקו קרשים.** פרש"י אם באת לסדרן על רוחבן וקשה דהא מסיק לעיל דמנא להו אחודן אגא גרא לפרש דלא לידחקו קרסים (ג) אע"ג דדי היה בארבע ואלו לטבעות שהן זו כנגד זו והיו שם אטבעי כדמפרש שהן גלוש"ש מכל מקום מפני כובדן משתרבים ודוחקין זה לזה אם לא שיש ריוח גדול ביניהם ורחוקין(ד): **למה לי באמתא ופלגא סגי.** לשיטת רש"י שאתי עגלות היו מפורקות זו מזו ויש הפסק ביניהם ה' אמות וכל אחת טעונה לבד משוי של קרסים קשה דאיאך יכולין קרסים שכל כך כבדין שאורכן עשר אמות ורוחבן אמה ואלו ועובין אמה לעמוד על ב' אמות ומחצה רוחב[א] ועוד דפריך באמתא ופלגא סגי אין יכול כ"כ כובד גדול לעמוד באמתא ופלגא[ב] וכל שכן למ"ד כלין והולכין על כאצבע שלא היו יכולין לעמוד ועוד היאך היו יכולים שתי עגלות להלך זו בצד זו בט"ו אמות מ"כ היו הקרסים נוקשין זה בזה ועוד שלריך לומר לפירושו שהקרסים היו נוטים על האלכות או על האלכות מלמעלה מי' מכל לד ב' אמות ומחצה כמו שפי' בקונטרס בעצמו שהרי אורך שני הקרסים הוא כ' אמה ורה"ר אינו רוחב כי אם ט"ז אמה ועוד[ג] מנלן דשתי עגלות היו הולכות זו בצד זו למילף שיהא רה"ר ט"ז אמה שמא היו הולכות כולן זו אחר זו והיה רה"ר קטן[ד] או הרבעתן יחד והיה רה"ר גדול הרבה ונראה לר"ת שאתי עגלות היו מחוברות יחד שהיה שם עץ ארוך ט"ו אמה והיו בה ארבע אופנים כמו לשתי עגלות ושתי תיקוני דפנות כמו לשתי עגלות[ה] וכן עגלה לעגלה כמו אורך עגלה פירוש בין דופן עגלה זו לדופן עגלה זו ה' אמות ולידי העגלה כמלא רוחב העגלה מכל לד ולד בין דופן העגלה עם האופן שתי אמות ומחצה ולא כפירוש הקונטרס שפי' אמה ורביע לכל לד ורוחב שתי העגלות עם לידיהן ט"ו אמה ומדופן עגלה זו החיצון לדופן עגלה זו החיצון י' אמות באורך הקרס והיה משביב הקרס על שתי דופני העגלות[ו] ושתי עגלות אחרות לפניהן שאם היו הולכות זו אצל זו היו נוקשות זו בזו וזו אחר זו היו הולכות יפה והשתא פריך שפיר באמתא ופלגא סגי[ז] דהואיל ועל שתי העגלות היה משכיבן הוה ס"ל דלא לידדו[ח] ומשני [ט]דאפילו הכי מידדו[י]: **אמתא יתירא הואי.** בלד העגלה דהוי קאי בה בן לוי ולריך לו אמה דגברא באמתא יתיב כדאמר בפ"ק דסוכה (ד' ז:) גבי סוכה העשויה ככבשן ואע"פ שפעמים היה הולך מלד זה ופעמים מלד זה מ"מ היה די לו באמה אחת שמאיחה לד שהיה רוצה ליכנס היה מטה העגלה ללד אחר והיה נכנס בין האהל לעגלה ומתקנס אף על פי שהיה רחוק מן הקרסים שתי אמות ומחצה כשיעור לד העגלה מכל מקום היה יכול לנוטשן ידו שם ולתקן או על ידי מקל או על ידי שום דבר: **מסייע ליה לר' יוחנן דאמר בור וחוליתה מצטרפין לעשרה.** וא"ת ומה לריך למתני' לאשמעינן הא תניא דלא אינם אלא ט"ו אמה. ומשנינן הוה תמן בעגלות אמתא אחריתי פלגא דאמתא מהאי גיסא ופלגא דאמתא מהאי גיסא דהוה קאי בן לוי התם למיחזי דאי משלופי קרשים נקיט בהו ומהדר אטבי למקומן. וכן בגוזוטראות שמכוונות להיות דיוטא אחת ומושיטין נסרים מזו לזו המושיט חייב, והזורק פטור שכך היתה עבודת הלוים. **חלית הבור.** פי' העפר המוציא מן הבור מניחין אותו סביביו כדי שיהא לו כמעקה, ואם [זו] החוליא גבוהה י' ורחבה ד' הרי היא כרה"י, וכן סלע כיוצא בה. ואם נטל מרה"ר ונתן על גבו או נטל מעל גבו והניח (ברה"י) [ברה"ר] חייב. ואם אינה גבוהה י', או גבוהה י' ואינה רחבה ד', אינה כרה"י והעוקר ממנה והניח ברה"ר פטור. וזה מפורש ביציאות השבת בארבע רשויות לשבת גדר ברה"ר גבוהה י' ורחב ד' זו היא רה"י וגמורה. אבל מקום שיש בו רחב ד' ואינה גבוהה י' אם אין בגובהה מן הארץ ג' טפחים, הא קי"ל דכל פחות משלשה דאריבע אמות קאי. ואם גבוה ג' ורחב ד' ולא הגיע לעשרה ככרמלית וכמקום פטור הוא ואינו לא כרה"ר ולא כרה"ר ואסור להוציא מרה"י אליו. אבל אם [אין] בו רחב ארבעה מותר לכאן ולכאן ובלבד שלא יחליף, דהא תניא אדם עומד על האסקופה נוטל מן העני נותן לו נוטל מבעה"ב ונותן לו. ואמרינן האי אסקופה מאי היא, ואוקימנא [באסקופה] כרמלית. ואקשינן עלה סוף סוף איסורא דרבנן איכא. ושנינן דלית בה ד' על ד', וכו' יוחנן דאמר מקום שאין בו ד' על ד' מותר לבני רה"ר ולבני רה"י לכתף עליו ובלבד שלא יחליפו. והשתא דתנינן בחוליית הבור והסלע פחות מכאן פטור, אם הן פחות בגובה ואין פחות ברוחב הוא פטור אבל אסור, ואם פחות ברוחב פטור ומותר בלבד שלא יחליף. ודייקינן למה ליה למיתנא חלית הבור והסלע, מסייעא ליה לר' יוחנן דאמר בור וחוליתו מצטרפין לעשרה. והא דר' יוחנן בהמוצא תפלין (דף צט) בעניין בור ברשות הרבים וחוליתו גבוהה י' טפחים, והיכי דמי כגון תל ברה"ר וחקק בו עד הרעיית כנגד רה"ר, מקצתו עשאו (ביד) [בור] ומקצתו עשאו חוליא על הבור. וארעית הבור עם רה"ר שוה לו, והבור עצמו גבוה מרה"ר וחוליתו למעלה ממנו, אם גבוה הבור וחוליתו שניהם יחדיו עשרה טפחים הרי הן מצטרפין ולמעלה מן החוליא רשות אחרת. **הגרסינן** בירושלמי דיקדוק אחר, א"ר יוחנן העומד והחלל מצטרפין לארבעה, והוא שהיה העומד רובה על החלל. והחלל זהו פתיחות הבור, והעומד הוא רחב החוליא העומדת שהיא שפת הבור, אם נמצא מן השפה אל השפה ד' טפחים אע"פ שיש חלל באמצע הרי הוא רה"י כמו שפירשנו.

שדשתי עגלות היו הולכות זו בצד זו למילף שיהא רה"ר ט"ז אמה שמא היו הולכות כולן זו אחר זו והיה רה"ר קטן[ד] או הרבעתן יחד והיה רה"ר גדול הרבה ונראה לר"ת שאתי עגלות היו מחוברות יחד שהיה שם עץ ארוך ט"ו אמה והיו בה ארבע אופנים כמו לשתי עגלות ושתי תיקוני דפנות כמו לשתי עגלות[ה] וכן עגלה לעגלה כמו אורך עגלה פירוש בין דופן עגלה זו לדופן עגלה זו ה' אמות ולידי העגלה כמלא רוחב העגלה מכל לד ולד בין דופן העגלה עם האופן שתי אמות ומחצה ולא כפירוש הקונטרס שפי' אמה ורביע לכל לד ורוחב שתי העגלות עם לידיהן ט"ו אמה ומדופן עגלה זו החיצון לדופן עגלה זו החיצון י' אמות באורך הקרס והיה משביב הקרס על שתי דופני העגלות[ו] ושתי עגלות אחרות לפניהן שאם היו הולכות זו אצל זו היו נוקשות זו בזו וזו אחר זו היו הולכות יפה והשתא פריך שפיר באמתא ופלגא סגי[ז] דהואיל ועל שתי העגלות היה משכיבן הוה ס"ל דלא לידדו[ח] ומשני [ט]דאפילו הכי מידדו[י]: **אמתא יתירא הואי. בלד העגלה דהוי קאי בה בן לוי ולריך לו אמה דגברא באמתא יתיב כדאמר בפ"ק דסוכה (ד' ז:) גבי סוכה העשויה ככבשן ואע"פ שפעמים היה הולך מלד זה ופעמים מלד זה מ"מ היה די לו באמה אחת שמאיחה לד שהיה רוצה ליכנס היה מטה העגלה ללד אחר והיה נכנס בין האהל לעגלה ומתקנס אף על פי שהיה רחוק מן הקרסים שתי אמות ומחצה כשיעור לד העגלה מכל מקום היה יכול לנוטשן ידו שם ולתקן או על ידי מקל או על ידי שום דבר: **מסייע ליה לר' יוחנן דאמר בור וחוליתה מצטרפין לעשרה.** וא"ת ומה לריך למתני' לאשמעינן הא תניא דלא אינם אלא ט"ו אמה. ומשנינן הוה תמן בעגלות אמתא אחריתי פלגא דאמתא מהאי גיסא ופלגא דאמתא מהאי גיסא דהוה קאי בן לוי התם למיחזי דאי משלופי קרשים נקיט בהו ומהדר אטבי למקומן. וכן בגוזוטראות שמכוונות להיות דיוטא אחת ומושיטין נסרים מזו לזו המושיט חייב, והזורק פטור שכך היתה עבודת הלוים. **חלית הבור.** פי' העפר המוציא מן הבור מניחין אותו סביביו כדי שיהא לו כמעקה, ואם [זו] החוליא גבוהה י' ורחבה ד' הרי היא כרה"י, וכן סלע כיוצא בה. ואם נטל מרה"ר ונתן על גבו או נטל מעל גבו והניח (ברה"י) [ברה"ר] חייב. ואם אינה גבוהה י', או גבוהה י' ואינה רחבה ד', אינה כרה"י והעוקר ממנה והניח ברה"ר פטור. וזה מפורש ביציאות השבת בארבע רשויות לשבת גדר ברה"ר גבוהה י' ורחב ד' זו היא רה"י וגמורה. אבל מקום שיש בו רחב ד' ואינה גבוהה י' אם אין בגובהה מן הארץ ג' טפחים, הא קי"ל דכל פחות משלשה דאריבע אמות קאי. ואם גבוה ג' ורחב ד' ולא הגיע לעשרה ככרמלית וכמקום פטור הוא ואינו לא כרה"ר ולא כרה"ר ואסור להוציא מרה"י אליו. אבל אם [אין] בו רחב ארבעה מותר לכאן ולכאן ובלבד שלא יחליף, דהא תניא אדם עומד על האסקופה נוטל מן העני נותן לו נוטל מבעה"ב ונותן לו. ואמרינן האי אסקופה מאי היא, ואוקימנא [באסקופה] כרמלית. ואקשינן עלה סוף סוף איסורא דרבנן איכא. ושנינן דלית בה ד' על ד', וכו' יוחנן דאמר מקום שאין בו ד' על ד' מותר לבני רה"ר ולבני רה"י לכתף עליו ובלבד שלא יחליפו. והשתא דתנינן בחוליית הבור והסלע פחות מכאן פטור, אם הן פחות בגובה ואין פחות ברוחב הוא פטור אבל אסור, ואם פחות ברוחב פטור ומותר בלבד שלא יחליף. ודייקינן למה ליה למיתנא חלית הבור והסלע, מסייעא ליה לר' יוחנן דאמר בור וחוליתו מצטרפין לעשרה. והא דר' יוחנן בהמוצא תפלין (דף צט) בעניין בור ברשות הרבים וחוליתו גבוהה י' טפחים, והיכי דמי כגון תל ברה"ר וחקק בו עד הרעיית כנגד רה"ר, מקצתו עשאו (ביד) [בור] ומקצתו עשאו חוליא על הבור. וארעית הבור עם רה"ר שוה לו, והבור עצמו גבוה מרה"ר וחוליתו למעלה ממנו, אם גבוה הבור וחוליתו שניהם יחדיו עשרה טפחים הרי הן מצטרפין ולמעלה מן החוליא רשות אחרת. **הגרסינן** בירושלמי דיקדוק אחר, א"ר יוחנן העומד והחלל מצטרפין לארבעה, והוא שהיה העומד רובה על החלל. והחלל זהו פתיחות הבור, והעומד הוא רחב החוליא העומדת שהיא שפת הבור, אם נמצא מן השפה אל השפה ד' טפחים אע"פ שיש חלל באמצע הרי הוא רה"י כמו שפירשנו.

תורה אור השלם

1 וְכָל אִשָּׁה חֲכַמַּת לֵב בְּיָדֶיהָ טָווּ וַיָּבִיאוּ מַטְוֶה אֶת הַתְּכֵלֶת וְאֶת הָאַרְגָּמָן אֶת תּוֹלַעַת הַשָּׁנִי וְאֶת הַשֵּׁשׁ:
שמות לה כה

2 וְכָל הַנָּשִׁים אֲשֶׁר נָשָׂא לִבָּן אֹתָנָה בְּחָכְמָה טָווּ אֶת הָעִזִּים:
שמות לה כו

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ק סוה נקיט וכו' רן לתחת בליטת: (ב) תוס' ד"ה כי היכי וכו' נראה לפרש דלא לידחקו קרסים לטבעות שהן זו כנגד זו והיה שם אטבעי כדפי' שהן גלוא"ש אע"ג דדי היה בארבע וחצי מ"מ מפני וכו' ציירוס ודוחק הס"ד:

מוסף רש"י

וטורי מן העזים. קרא קדיש טוו את העזים, בגופן של עזים משמע (לעיל עד:). **ובינייהן.** בין עגלה לעגלה שבגלה (לעיל צח). **וצדייהן.** ריוח שבין דופן עגלה לאופן ועובי האופן (שם). מצטרפין לעשרה. קרקע שיטלה מתפיחות הכור והקיפו בו פי הכור סביב מצטרפת לעשרה לסלים שהרה לעומקן הכור לגוויה רשות היחיד, והוא הדין נמי דמגלי הכור ועובי היקף חוליא מצטרפין לסלים הרבעה לרוחבו לחייב הטעל מעל גב חוליא כלום ואת הטומן על גבה, כדתנן חוליא הכור והסלע שהן בגובה עשרה ורחבן הרבעה הטעל מהן ומטמן על גבן חייב, ומהכיא ליף ר' יוחנן לטעמיה דאמר מאי אוריא דתני הכור והסלע, אלא הא קמשמע לן דהכור וחוליתה מצטרפין לעשרה, וכי היכי דשמעינן מינה לגובה שמעינן מינה נמי דמצטרפין לפותח, דהא קתני וריוחבן הרבעה (ערובין עח.).

רב נסים גאון

אלא דקיימא לן דרך רשות הרבים י"ר אמה. ומשתכח עיקר דילה במשנה בפרק המוכר פירות בבבא בתרא דרך היחיד ד' אמות, ודרך הרבים י"ר אמה, ודרך המלך אין לה שיעור.

רבינו חננאל

פי' שטוף וטוי מן העזים, כשהן חיים העזים שטופים כדאמרינן [חולין דף קלז] השוטף את רחליו, ומעל גבי העזים בלי גזיזה היו טווות אותן, כדאמרינן [לעיל ד:] הטוה מע"ג בהמה בשבת, וטווה בענין הזה צריכה חכמה יתירה. **שתי גזוזטראות** שתיהן רה"י הן כל אחת רשות לעצמה ורה"ר ביניהן, המושיט והזורק מזו לזו בתוך י"ט לדברי חכמים פטור אבל אסור. וזה על עיקר משנתינו ששינו מרה"י לרה"י ורה"ר באמצע, ר' עקיבא מחייב וחכמים פוטרין. אבל המושיט [והזורק] למעלה מעשרה אם היו שתיהן שלו ואין אחת גבוהה מן האחרת אלא שתיהן מכוונות זו כנגד זו כבר פירשתי למעלה שמותר להושיט ולזרוק מזו לזו, ואם אינן שתיהן שלו אסור להושיט ולזרוק מזו לזו משום [דלא ערבן], ואם חדא מידיא וחדא מיתתא אסור משום גזירה. ואם היו הגזוזטראות הללו עומדות למעלה מעשרה ברה"ר מכוונות להיותן דיוטא אחת ורשות אחת, כיצד שמרכיבין נסר מזו לזו ע"ג רה"ר רחבה ד' טפחים כדי להיותן דיוטא אחת ורשות אחת, אם עשה כן מבע"י הרי הן כרשות אחת ומותר לטלטל מזו לזו ע"ג הנסר המתוח מזו לזו רה"ר. דתנן בעירובין (דף עח) חרץ שהוא עמוק י' ורחב ד' ונתן עליו נסר שרחב ד' טפחים, וכן שתי גזוזטראות ז' כנגד זו מערבין אחת ואין מערבין שתים, פחות מד' מערבין שנים ואין מערבין אחד. השתא אם הגזוזטראות הללו הן למעלה מעשרה ניתן עליהן נסר רחב ד"ש מבעוד יום, מותר לטלטל מזו לזו שנעשו שתיהן רשות אחת, אבל אם קדש [היום] ולא חוברו אסור להושיט מזו לזו בין נסר בין זולתי נסר אסור להושיט אחר שקידש היום. והמושיט חייב הוא שכך היו העגלות במדבר, היו ב' עגלות זו בצד זו ברה"ר והיו מותחין קרשים ומציבין קרש על ב' עגלות ראשו זה על זה וראשו זה על זה, כנסר שפירשנו ענינו למעלה. וזהו היו שתיהן בדיוטא אחת המושיט מזו לזו חייב שכן היה דרך הלוים שהיו מושיטין הקרשים מזו לזו, **ר' יוחנן** בר קפרא כדי שלא לנהוג בזיון בקרשים, לפיכך הזורק מזו לזו פטור אבל אסור. וראוי לעמוד בפירוש זה להזהר בו כי עמוק הוא. **ועלה** אמר רב משום ר' חייא עגלות התחתיון וביניהן וציידיהן רה"ר. אמר אביי בין עגלה לעגלה כמלוא (רחב) [אורך] עגלה וכמה אורך עגלה ה' אמות. ואקשינן אמאי כיון דג' קרשים מניחין בעגלה בדרא תתאה ועל גבה מניחים אחרים ועולין, וכל קרש רחבו אמה וחצי דיי לעגלה אורכה ד' אמות וחצי כדי שיעור הנחת ג' קרשים. ופרקינן הרויח להן חצי אמה כי היכי דלא ניידחקו קרשים. אמר רבא וצדדי עגלה ב' אמות ומחצה כמלא רחב עגלה. **ואקשינן** למה לי כולי האי, הלא אורך הקרשים מוטלין לרוחב עגלה, קצה הקרש בעגלה זו ב' אמות ומחצה וקצתו השני של קרש זה מוטל על העגלה אחרת ב' אמות ומחצה ובין ב' העגלות ה' אמות, אמצעית הקרש תלוי ביניהן אפילו אמה אחת ומחצה מן הקצה שלו מכאן בעגלה וכן מן הקצה השני דיו, למה ה' אמות בפחות מהכי סגי. **ושנינן** כי היכי דלא לידדו קרשים. פי' אם אין שתי אמות ומחצה מיכן ושתי אמות ומחצה מיכן מוטלין בעגלה אפשר שישמט וירד הקרש ולא יכון. נמצא שיעור רוחב העגלה ב' אמות ומחצה וצידה ב' אמות ומחצה ובצידה השני, נמצא שיעור העגלה וב' צדדיה ד' אמות ומחצה. וכשהיו מהלכים במדבר קרשי המשכן היו מוטלין מעגלה זו לעגלה ממחיצה לאחרת.

מוסף תוספות

א. וכל שאר הקרש שהוא שבע אמות ומחצה בולט לחוץ ואינו מונח ומידדו הקרשים טובא. ריטב"ם. ב. ויהו בולטים חוץ מן הקרשים שמונה אמות ומחצה. ריטב"ם. ג. דכיון שכל קרש וקרש אינו נשא אלא על גבי עגלה אחת. מי' סי"ן. ד. ה' אמות כשיעור עגלה או עשר אמות כשיעור קרש. תוס' הרא"ש. ה. וטעונות ביחד חצי הקרשים שהם כ"ד בשלשה סדרים, שמנה קרשים בכל סדר זו ע"ג זו נתונות ארכם על רחב שתי העגלות, ראש הקרש האחד בעגלה זו וראש הקרש השני בעגלה שבצדה, ורוחב העגלה שתי אמות ומחצה. ריטב"ם. [נפי' תוס' ד"ה כי היכי לכאורה ל"ל כל' סדרים ושם קרשים בכל סדר, ולא"ע מזה]. ו. ולא היה בולט מן הקרשים כלום חוץ להעגלות. ריטב"ם. ז. לרוחב העגלה. ריטב"ם. ואצדדי עגלה קאי דאמרינן דהויא שתי אמות ומחצה. מי' ס"ן. ח. שאם אתה נותן לכל צד וצד אמה וחצי נמצאו הקרשים שוכבים על שתי העגלות באורך ח' אמות של הקרש ואמה מן הקרש יוצאה בזיז מכאן ואמה אחרת יוצאה בזיז מכאן ובכל זה אין הקרש יוצא חוץ לאופני העגלה לפי שהעגלות ואופניהם יהיו לפי חשבון זה י"א אמות ואין אורך הקרש כי אם י' אמות, ובדין הוא שאפי' בפחות מאמה וחצי היה די כדי שיהיו בין האופנים והעגלות י' אמות כאורך הקרש אלא לא דק פורתא וחשבון קצוב תפש לו. בעל המאור. ט. דלא בניא שיהא בולט מהן כלום. ריטב"ם. י. והשתא פרכי' שפיר כי רוחב רשות הרבים של משכן חמיסר הויין, שבע אמות ומחצה לרוחב העגלה האחת ורוחב אופניה ושבעה אמות ומחצה לרוחב העגלה השנית ואופניה, ופרקי' כי חוץ לאופנים החיצונים נתנו אמה יתירא דהוה קאי בה בן לוי חצי אמה מכאן וחצי אמה מכאן דכי משתלפי קרשים נקיט להו. ריטב"ם. יא. עיקר מתניתין דהכא לאשמועינן דרשות היחיד לא הוי בפחות משערה ורוחב ארבעה, ואגב סלע תנא חולת הבור. תוס' הרא"ש. יב. דכי היכי דבור וחוליתו מצטרפין לעשרה [והכי נמי]. תוס' הרא"ש. יג. רוחב כותלי החוליא לחלל הבור. רש"ש. יד. [ד"אע"ג דתוכו לאו רה"י הוא על גביו רה"י. תוס' עיילוכין עמ.

רבינו חננאל (המשך)

זו והיו הקרשים מוטלין רוחב הקרשים לאורך העגלות, נמצאו שיעור העגלות כשטעונות קרשי המשכן ומהלכות מתפשטות בדרך ט"ו אמה, זהו תחתיהן וביניהן וציידיהן. **ואקשינן** אלא הא דקי"ל דרך רה"ר ט"ז אמה, וכדתנן בפרק המוכר פירות לחבירו ובפרק הכונס צאן לדיר, וגמרינן לה במשכן ממהלך העגלות, העגלות הנה ממ"י ס"ד מהכ' שבת הלכה ז' סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שמה סעיף ז: יד ב מיי' פט"ו שב הלכה ט סמג שם טוש"ע א"ח סי' שמד סעיף ח:

עין משפט נר מצוה

יג א מיי' פ"ד מהל' שבת הלכה ז' סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שמה סעיף ז: יד ב מיי' פט"ו שב הלכה ט סמג שם טוש"ע א"ח סי' שמד סעיף ח: